

Bilgi Ve Fayda İlişkisi

– Silüet · 08 Nisan 2020

Türk insanı faydacıdır, hem de körü körüne faydacı. An itibariyle fayda görmeyeceğine inandığı bilgiye alıcılarını kapatır. Bu uğurda çaba gösterene engel olmayı, yolundan çevirmeyi, aslında çabasının gereksiz olduğuna ikna etmeyi vazife addeder. Boş işleri bırak, ne işine yarayacak, der. Şevk kırar. Akıl köreltir. Yol tıkar. Hem kendinin, hem içinde yaşadığı toplumun önüne gayri ihtiyari ve görünmez bir set çeker. Türk'e de has değil bu; bütün İslam Dünyasının hastalığı.

Mânâ çapında pörsümüştüğün, madde çapında ise geri kalmışlığın belirgin nedenlerindedir faydacılık. Aynı zamanda bir sonuçtur da. Ezbere dayalı anlayışla özümsemeden edindiği bilgiden fayda görmediğini, göremeyeceği hisseden insan; farklı bir tepki zaten veremez. Bilginin bir huyu vardır; fıkre, inanca ve harekete dönüşmek ister. İster fakat uygun kültürde, uygun bünyede, uygun zihinde... İçerisinde; bilinçaltına nakşedilerek fikir-iman-aksiyon döngüsüne dahil edilmemiş bilgiden, faydasızlıktan fazlası beklenemez.

Bir deyim vardır, klişedir. Dillerde pelesenktir. "Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olmak." Klişedir eyvallah, fakat doğrudur. Anlatmak istediğimi de bir ucundan açıklar. Derinliğinde faydacılığa tepki vardır. Kişi vaktinde ihtiyaç duymadığı bilginin, yorumunu yapmak zevkinden mahrum kalmak istemez. "Ne işine yarayacak, boş işlerle uğraşma, işini yap Allah'ına şükret" türünden değerlendirme ve direktifler bu yorumlamalar esnasında dile gelir. Gelir zira bahse konu bilginin edinilmesi neticesinde (bugün, yarın, öbür gün) ne gibi kazançlar elde edileceğine dair elde bilgi yoktur. Bilginin bilgisi yok, diyebiliriz buna. Fakat yorum, direktif ve yoldan çevirme şart. İlla ki birşey söylenecek.

Bir Jandarma Astsubayının kendini merak etmesi, anlamaya çalışması gariptir meselâ. Niye? Çünkü kurum kültürü bunu istemiyor da ondan. Kalıba girmeni, tek tipleşmeni istiyor. Kendince haklı da. Okuyacaksan kanun, yönetmelik, yönerge oku kardeşim! Ne işin var psikolojiyle, tasavvufu, mistik öğretilerle, bilmem neyle? Ne faydası olacak sana? Aynısı başka kurumlar için de geçerlidir mutlaka. Kurumları, devletlerin ve onları oluşturan toplumların sadeleştirilmiş halleridir çünkü.

Edineceğimiz bilgiden fayda ummak zorunda mıyız? Bence hayır. Fayda umarak edindiğimiz bilgi kalıcılık kazanmadığı gibi, özümсениci hale de gelmiyor. Ya unutuluyor, yahut ezberden beyan ve uygulamalara neden oluyor. Beklentimiz yükseliyor bir kere. Üniversite okuyup atanamayan öğrenci gibi, işe yaramadığında hüsrana uğramak zorunda kalıyoruz. Peki bilgi edinmekten ne bekleyeceğiz? Hiç. Sadece öğrenerek merak duygumuzu doyuracağız. Giderdiğimiz her merak duygusu bir yenisini doğuracak. Yeni bilgiler edinmeye sevk edecek bizi. Yeni bilgiler edineceğiz. Her yeni bilgi yeni bir fikri, yani yeni bir yorumlama biçimini vücuda getirecek. İnsana, hayata, doğaya ve kainata bakışımız değişecek. Tutarlı ve olgun bir insan, bir toplum ve ülke haline geleceğiz.

Bilgi güçtür, denir hep. Doğrudur. Fakat bilginin güç haline gelebilmesi için merak duygusunu doymak maksadıyla edinilmesi gerekir. Edinirsin sadece. İşe yarar, yaramaz diye ayırmazsın. Bağlanmazsın ona. "Lütfen birgün benim işime yara!" diyerek diz çökmezsin önünde. Kontrol sende olur. Ve gün gelir edindiğin bilgi seni karanlıktan aydınlığa çıkarır. Tabi bilmemenin mutluluk olduğuna inanmıyorsan.

Yazıyı bir çağrışım neticesinde yazdım. O yüzden fıkri anlamda kafamda tam oturtamadım. Bu benim kronik sorunum zaten. Ama son dönemde bir nebze önüne geçer gibi olmuşum. Sanırım nüksetti.

Sonuç: Farkındayım, eleştirdiğim hatayı yapıyorum. Sanırım yorumlamadan önce daha çok bilgi sahibi olmalıyım. :)